

Order Wojny Ojczyźnianej

(ros. Орден Отечественной Войны)

Statut orderu.

Order został ustanowiony dekretem Prezydium Rady Najwyższej ZSRR z dnia 20 maja 1942 roku. W dniach 19 czerwca 1943 i 16 grudnia 1947 roku wydano dekryty częściowo zmieniające statut orderu.

Orderem Wojny Ojczyźnianej byli nagradzani; szeregowi i oficerowie Armii Czerwonej, Marynarki wojennej, wojsk NKWD, oraz jednostek partyzanckich, którzy podczas walk w obronie Ojczyzny wykazali się wyjątkową walecznością, odwagą i męskością.

Orderem Wojny Ojczyźnianej I st. byli nagradzani:

- ten, kto dokładnie trafił i zniszczył cenny obiekt na tyłach przeciwnika;
- ten, kto odważnie pełnił swoje obowiązki w załodze podczas wykonania zadań bojowych, za które szturman lub pilot otrzymali order Lenina;
- ten, kto, będąc członkiem załogi samolotu, zniszczył w walce powietrznej:
  1. bombowce ciężkie – 4 samoloty;
  2. bombowce dalekiego zasięgu – 5 samolotów;
  3. bombowce bliższego zasięgu – 7 samolotów;
  4. samoloty szturmowe – 3 samoloty;
  5. samoloty myśliwskie – 3 samoloty.
- ten, kto, będąc członkiem załogi, wykonał dużą ilość lotów bojowych:
  1. bombowce ciężkie – 20;
  2. bombowce dalekiego zasięgu – 25;
  3. bombowce bliższego zasięgu – 30;
  4. samoloty szturmowe – 25;
  5. samoloty myśliwskie – 60;
  6. samoloty dalszego zwiadu – 25;
  7. samoloty bliższego zwiadu – 30;
  8. samoloty korygujące – 15;
  9. samoloty łączności – 60 na terytorium własnym i 30 na terytorium przeciwnika;
  10. samoloty transportowe - 60 na terytorium własnym i 15 na terytorium przeciwnika;
- ten, kto zorganizował perfekcyjne dowództwo jednostkami lotniczymi;
- ten, kto zorganizował nieprzerwaną i skuteczną pracę sztabu;
- ten, kto potrafił naprawić zepsuty samolot na terytorium wroga i doprowadzić do ucieczki;

- ten, kto potrafił naprawić 10 samolotów na własnym lotnisku pod ogniem przeciwnika;
- ten, kto pod ogniem przeciwnika potrafił ewakuować wszystkie zapasy amunicji z lotniska, po czym zniszczyć to lotnisko, nie dając przeciwnikowi możliwości do lądowania;
- ten, kto osobiście zniszczył 2 ciężkie / średnie lub trzy lekkie czołgi przeciwnika, lub w działaniu – 3 ciężkie / średnie lub 5 lekkich czołgów;
- ten, kto ogniem własnego działła artyleryjskiego potrafił zniszczyć 5 baterii dział przeciwnika;
- ten, kto zniszczył ogniem własnego działła artyleryjskiego nie mniej niż 3 samoloty przeciwnika;
- ten, kto, będąc członkiem załogi czołgu, 3 razy dokonał zniszczenia punktów obrony i jednostek wojskowych przeciwnika, lub zniszczył 4 czołgi wroga;
- ten, kto ewakuował pod ogniem przeciwnika 3 własne zepsute czołgi;
- ten, kto jako pierwszy wdarł się na pozycje obronne przeciwnika zapewniając w ten sposób możliwość skutecznego ataku głównych wojsk;
- ten, kto na rozkaz dowództwa zniszczył most lub przeprawę wodną, przeszkadzając przeciwnikowi w kontynuowaniu ataku;
- ten, kto pod ogniem przeciwnika naprawił uszkodzoną linię łączności pomiędzy jednostkami wojskowymi;
- ten, kto odważnie zdecydował wyprowadzić działo artyleryjskie na otwartą pozycję i odeprzeć atak przeciwnika;
- ten, kto dowodząc mniejszą jednostką wojskową, doprowadził do zniszczenia większych sił przeciwnika;
- ten, kto w walce zdobył działo artyleryjskie przeciwnika;
- ten, kto w wyniku zwiadu osobistego znalazł słabe punkty obrony przeciwnika i wyprowadził swoją jednostkę wojskową na tyły wroga;
- ten, kto będąc członkiem załogi statku, samolotu lub działła artylerii przybrzeżnej doprowadził do zniszczenia okrętu wojennego lub dwóch statków transportowych przeciwnika;
- ten, kto zorganizował i wysadził desant morski na terytorium przeciwnika;
- ten, kto pod ogniem przeciwnika wyprowadził z pola walki własny uszkodzony okręt wojenny;
- ten, kto zajął i przeprowadził do własnej bazy morskiej okręt wojenny przeciwnika;

- ten, kto pod ogniem przeciwnika potrafił naprawić uszkodzony okręt wojenny i wrócić do walki;
- ten, kto perfekcyjnie zorganizował skuteczne zaopatrzenie jednostek wojskowych, dołączając się do zniszczenia przeciwnika.

Orderem Wojny Ojczyźnianej II st. zasadniczo nagradzano za podobne wyczyny, tylko w mniejszej skali.

Odznaczenie orderem Wojny Ojczyźnianej mogło się odbywać wielokrotnie za nowe czyny i osiągnięcia wojenne.

Odznaczenie I st. jest noszone po prawej stronie klatki piersiowej po orderze Aleksandra Newskiego.

Odznaczenie II st. również jest noszone po prawej stronie klatki piersiowej po orderze Wojny Ojczyźnianej I st.

Ogólny opis orderu.

Odznaka orderu Wojny Ojczyźnianej I st. ma formę wypukłej emaliowanej na czerwono pięcioramiennej gwiazdy na tle rozchodzących się złotych promieni. W środku gwiazdy znajduje się złoty sierp i młot na czerwonym okrągłym medalionie, który jest otoczony białym paskiem z napisem „ОТЕЧЕСТВЕННАЯ ВОЙНА” i złotą gwiazdką w dolnej części. Na tle złotych promieni są widoczne karabin i szabla, skrzyżowane za czerwoną gwiazdą.

Odznaka orderu Wojny Ojczyźnianej II st. została wykonana w całości ze srebra. Wszystkie elementy odznaczenia są podobne do orderu I st.

Nakładane sierp i młot w obu stopniach odznaczenia są wykonane ze złota.

Odznaka I st. była produkowana ze złota (8,329+/-0,379 g.) i srebra (16,754+/-0,977 g.). Ogólna waga odznaczenia wynosi 32,34+/-1,65 g.

Waga orderu II st. wynosi 28,05+/-1,50 g., w tym waga srebra – 24,85+/-1,352 g., złota – 0,325 g.

Średnica odznaczenia, liczona pomiędzy promieniami złotej i czerwonej gwiazdy wynosi 45 mm, długość karabinu i szabli – również 45 mm, średnica centralnego medalionu – 22 mm.

Na rewersie obu stopni odznaczenia znajduje się gwintowana śruba i nakrętka w celu przymocowania orderu do munduru.

Historia orderu.

Order Wojny Ojczyźnianej był pierwszym odznaczeniem, które powstało podczas wojny. Był to również pierwszy radziecki order, który miał podział na stopnie. W ciągu 35 lat było to jedyne radzieckie odznaczenie państwowe, które po śmierci kawalera przekazywano rodzinie zmarłego (wszystkie pozostałe ordery i medale miały być zwrócone państwu!). Dopiero w 1977 roku został zlikwidowany taki obowiązek i już wszystkie odznaczenia zmarłego kawalera można było zostawić w rodzinie.

W dniu 10 kwietnia Józef Stalin rozkazał szefowi tyłu Armii Czerwonej generałowi Chrulowi opracować i przedstawić projekt orderu w celu nagrodzenia wojskowych wyróżnionych w walce z Niemcami faszystowskimi. W statucie odznaczenia po raz pierwszy w radzieckim systemie nagród państwowych zostały wyszczególnione konkretne wyczyny, za które kawaler mógł być odznaczony.

Pierwszymi kawalerami orderu Wojny Ojczyźnianej zostali artylerzyści. Dekretem z dnia 2 czerwca 1942 roku odznaczenie I stopnia otrzymali kapitan I. Kriklij, mł. politruk I. Stacenko oraz st. sierżant A. Smirnow. W maju 1942 roku dywizjon artylerii pod dowództwem kpt. Kriklijego podczas dwóch dni walk pod Charkowem zniszczył 32 czołgi wroga. W tym czasie sierżant Smirnow kontynuował walkę jedną ręką (zniszczył 6! czołgów), podczas gdy druga była oderwana wybuchem. Komisarz Stacenko nie tylko zachęcał żołnierzy do walki przykładem osobistym, ale również zniszczył kilka maszyn pancernych nieprzyjaciela. Dowódca jednostki kpt. Kriklij został ranny i zmarł później w szpitalu polowym. Nagroda dotarła do rodziny bohatera dopiero w 1971 roku. Na orderze Wojny Ojczyźnianej I st., który został wręczony wdowie, został wybity numer 312368.

Orderem wojny Ojczyźnianej I st. nr 1 był nagrodzony pośmiertnie st. politruk W. Koniuchow, który zginął 25 sierpnia 1942 roku w wyniku trafienia pocisku.

Orderem wojny Ojczyźnianej II st. nr 1 został nagrodzony pośmiertnie st. lejtant wywiadu P. Rażkin, który wielokrotnie organizował operacje zwiadowcze na czołgach.

Dobrze jest znany wyczyn pilota Gastello, który skierował podbity samolot do skupiska techniki pancernej wroga. Za ten wyczyn kpt. Gastello pośmiertnie został nagrodzony tytułem Bohatera Związku Radzieckiego, natomiast członkowie załogi samolotu (Golikow i Abramow) zostali odznaczeni orderami Wojny Ojczyźnianej I st.

Maksymalną ilość orderów Wojny Ojczyźnianej otrzymał pilot, Bohater Związku Radzieckiego I. Fedorow: 4 odznaczenia I st. i 1 – II st. Oprócz ww. medalu „Złota Gwiazda” i orderów Wojny Ojczyźnianej, klatkę piersiową pułkownika Fedorowa ozdobiły order Lenina, 4 ordery Czerwonego Sztandaru, order Aleksandra Newskiego, order Czerwonej Gwiazdy oraz wiele innych medali i odznaczeń.

Order Wojny Ojczyźnianej bardzo często wręczano pracownikom tyłów: słynny konstruktor samolotów bombowych i pasażerskich A. Tupolew, konstruktorzy karabinów maszynowych i innej broni F. Tokarew, A. Sudaew, S. Simonow i in. Często odznaczano również kołchoźników za uratowanie żniw w suchym 1946 roku.

Dekretem z dnia 15 października 1947 roku zaprzestano nadawania orderów Wojny Ojczyźnianej pracownikom cywilnym. Wojskowi również od tej daty byli nagradzani bardzo rzadko.

Dopiero podczas „odwilży Chruszczowa” przypomniano sobie ponownie o słynnym odznaczeniu.

Orderem Wojny Ojczyźnianej zaczęto nagradzać obcokrajowców, którzy aktywnie pomagali żołnierzom Armii Czerwonej podczas ucieczki z obozów koncentracyjnych, oraz wielu partyzantów, którzy podczas rządów Stalina byli oskarżani o zdradę Ojczyzny.

Tak pod koniec lat 60-ch orderem Wojny Ojczyźnianej został nagrodzona obywatelka Polski Kazimiera Cymbał, która przez 156 dni ukrywała u siebie w piwnicy załogę radzieckiego czołgu. Niemcy po znalezieniu uszkodzonego czołgu zażądali u mieszkańców wsi Wola Grójecka wydać sowieckich żołnierzy. Kiedy mieszkańcy odmówili współpracy, wszystkich mężczyzn ze wsi zesłano do obozu koncentracyjnego. Wśród zmarłych w obozie był również mąż Pani Kazimieri – Franciszek Cymbał. On również został odznaczony pośmiertnie orderem wojny Ojczyźnianej. Dopiero 12 stycznia 1945 roku jednostki Armii Czerwonej wyzwoliły wieś i ukrywanych czołgistów.

Łącznie w okresie od 1947 do 1984 roku nadano około 25 tys. orderów Wojny Ojczyźnianej I st. i ponad 50 tys. II st. W 1945 roku podczas świętowania 40j rocznicy zwycięstwa nadano kilka milionów „uproszczonych” jubileuszowych orderów Wojny Ojczyźnianej I i II st. wszystkim żyjącym kombatantom, byłym partyzantom oraz inwalidom wojennym.

Do 1985 roku łącznie order Wojny Ojczyźnianej I st. został nadany ponad 344 tys. razy (w tym podczas wojny – 324903 razy), order Wojny Ojczyźnianej II st. – około 1 milion 28 tysięcy razy (w tym podczas wojny – 951652 razy).

Jubileuszowe nagrodzenie odznaczeniem I st. odbyło się około 2 mln 54 tys. razy, II st. – około 5 mln 408 tys. razy.

Szczegółowe opisy oraz rodzaje orderu.

Można rozróżnić trzy podstawowe typy orderu Wojny Ojczyźnianej.

Typ 1. Od momentu ustanowienia 20 maja 1942 roku do 19 czerwca 1943 roku. Odznaka orderu miała na końcu górnego promienia gwiazdy oczko, do którego była mocowana zawieszka. Całość została połączona z prostokątną metalową kołodką, owiniętą czerwoną wstążką. Kołodka miała w górnej i dolnej części wąskie szczelinowe ramki oraz z tyłu gwintowaną śrubę i nakrętkę w celu mocowania odznaczenia do munduru.

Typ 2. Od 19 czerwca 1943 roku odznaczenie już nie posiadało kołodki z zawieszka. Na rewersie odznaki była przylutowana gwintowana śruba z nakrętką w celu przymocowania orderu do munduru.

Typ 3. W związku z 40-leciem Zwycięstwa dekretem z dnia 11 marca 1945 roku został ustanowiony zmodyfikowany order Wojny Ojczyźnianej, którym nagradzano wszystkich żyjących kombatantów. Trudno to nazwać odznaczeniem wojennym, bardziej odznaką pamiątkową.

Order Wojny Ojczyźnianej I st.

Typ 1. Odznaka podwieszana na zawieszce.

Całość orderu powstała z połączenia trzech osobnych części. Pierwszą, podstawową częścią jest pięcioramienna emaliowana na czerwono gwiazda z okrągłym medalionem w środku i napisem na białym tle „Отечественная война”. Pierwsza część została wykonana ze srebra. Drugą część stanowi złota (próba 583) promienista pięcioramienna gwiazda. Na tle złotych promieni są widoczne karabin i szabla, skrzyżowane za czerwoną gwiazdą. Trzecią częścią są złote sierp i młot w centrum odznaczenia. Czwartą częścią można nazwać zawieszka z prostokątną kołodką, gwintowaną śrubą i nakrętką.

Na rewersie promienista złota gwiazda ma okrągły otwór o średnicy 16,5 mm, przez który jest widoczna wewnętrzna część srebrnej gwiazdy z dwoma nitami, mocującymi sierp i młot. Brak napisu „МОДЕЛЬНЫЙ ДВОР” na rewersie odznaczenia. Numer seryjny orderu został wybity ręcznie pod skosem i umieszczony na 7h wg wskazówek zegara. Średnica nakrętki na kołodce wynosi 25 mm. Na nakrętce został wybity dwuwiersowy napis „МОДЕЛЬНЫЙ ДВОР” wypukłymi literami.

Oczko w górnej części odznaki stanowi jednolitą część odznaczenia i nigdy nie było przylutowywane. Wszystkie odznaczenia z przylutowanym oczkiem – podróbki!

Wariant 1. Kołodka ma szerokość około 32 mm i wysokość – 18 mm. Brak zawieszki pomiędzy oczkiem a kołodką. Na rewersie do złotej gwiazdy zostało przylutowane dodatkowe pionowe zapięcie w celu przymocowania orderu do munduru (na 12h). Minimalny znany numer odznaczenia – 10, maksymalny – 617.

Wariant 2. Kołodka ma wymiary 32 mm x 21,5 mm i jest przymocowana do odznaki za pomocą zawieszki. Na rewersie nadal widnieje dodatkowe zapięcie. Minimalny znany numer odznaczenia – 1945, maksymalny – 7369.

Wariant 3. Brak dodatkowego mocowania na rewersie odznaki. Minimalny znany numer odznaczenia – 5421, maksymalny – 23916.

Typ 2. Odznaczenie na gwintowanej śrubie.

Całość orderu powstała z połączenia trzech osobnych części (podobnie do typu 1). Czwartą częścią można nazwać okrągłą nakrętkę o średnicy 33 mm, na której nie ma wybitego napisu. Otwór centralny na rewersie ma większą średnicę i został podzielony poprzeczkami na segmenty. Złota i srebrna gwiazdy są połączone [pomiędzy sobą za pomocą małej sześciokątnej nakrętki, umieszczonej u podstawy śruby gwintowanej. Sierp i młot są przymocowane za pomocą dwóch nitów. Napis „МОИЕТНЫЙ ДВОР” został wybity powyżej śruby gwintowanej, na 12h. Numer seryjny odznaczenia został naniesiony ręcznie poniżej śruby gwintowanej, na 6h.

Wariant 1. Napis „МОИЕТНЫЙ ДВОР” jest jednowersowy. Złote poprzeczki w otworze centralnym na rewersie znajdują się na 2h, 6h i 10h.

Rodzaj 1 (wczesny). Poprzeczki są cienkie, o szerokości 2,5-3,5 mm. Minimalny znany numer odznaczenia – 23972, maksymalny – 26928.

Bardzo rzadko są sportykane wyjątki wśród orderów rodzaju 1.

Rodzaj 2. Poprzeczki na rewersie orderu są grube, od 4 do 5 mm. Minimalny znany numer odznaczenia – 28230, maksymalny – 243259.

Waga orderu nr 96311 - 32,2 g, waga złotej gwiazdy – 14,8 g, waga emaliowanej gwiazdy – 16,8 g, waga sześciokątnej nakrętki – 0,5 g. Szerokość odznaczenia wynosi 50,4 mm, wysokość – 51,5 mm.

Wariant 2. Napis „МОНЕТНЫЙ ДВОР” jednowersowy. Poprzeczki w otworze centralnym na rewersie znajdują się na 12h, 4h i 8h („mercedes”). Minimalny znany numer odznaczenia – 136171, maksymalny – 239144.

Wariant 3. Napis „МОНЕТНЫЙ ДВОР” dwuwersowy. Złote poprzeczki na rewersie są umieszczone na 2h, 6h i 10h.

Minimalny znany numer odznaczenia – 242321, maksymalny – 327080.

Wariant 4. Napis „МОНЕТНЫЙ ДВОР” dwuwersowy. Złote poprzeczki na rewersie są umieszczone na 12h, 4h i 8h.

Minimalny znany numer odznaczenia – 242489, maksymalny – 276539.

Typ 3. Jubileuszowy wariant z 1985 roku.

Ten typ orderu Wojny Ojczyźnianej I st. jest jednoczęściowy i został wykonany w całości ze srebra. Poszczególne obszary odznaczenia są pozłacane lub emaliowane na czerwono. Na gładkim rewersie został wybity dwuwiersowy napis „МОНЕТНЫЙ ДВОР” wypukłymi literami. Numer seryjny odznaczenia został naniesiony wiertarką, pod numerem znajduje się cienka wypukła kreska.

Możemy podzielić typ 3 odznaczenia na dwa warianty, które nieznacznie się różnią częścią rewersu obok podstawy śruby gwintowanej.

Order Wojny Ojczyźnianej II st.

Całość orderu powstała z połączenia trzech osobnych części. Pierwszą, podstawową częścią jest pięcioramienna emaliowana na czerwono gwiazda z okrągłym medalionem w środku i napisem na białym tle „Отечественная Война”. Pierwsza część została wykonana ze srebra. Drugą część stanowi również srebrna promienista pięcioramienna gwiazda. Na tle złotych promieni widoczne są karabin i szabla, skrzyżowane za czerwoną gwiazdą. Trzecią częścią są złote sierp i młot w centrum odznaczenia. Czwartą częścią można nazwać zawieszkę z prostokątną metalową kołodką, gwintowaną śrubą i nakrętką.

Na rewersie promienista gwiazda ma okrągły otwór o średnicy 16,5 mm, przez który jest widoczna wewnętrzna część srebrnej gwiazdy z dwoma nitami, mocującymi sierp i młot. Brak napisu „МОЩНЫЙ ДВОР” na rewersie odznaczenia. Numer seryjny orderu został wybity ręcznie pod skosem i umieszczony na 7h wg wskazówek zegara. Średnica nakrętki na kołodce wynosi 25 mm. Na nakrętce został wybity dwuwersowy napis „МОЩНЫЙ ДВОР” wypukłymi literami.

Ordery Wojny Ojczyźnianej II st. były produkowane w Mennicy w Krasnokamsku (MK) oraz w Mennicy Moskiewskiej (MM).

Wariant 1 (MK). Odznaczenia tego warianty były produkowane dość krótko. Kołodka ma szerokość 32 mm i wysokość 18 mm. Śruba gwintowana ze srebra. Brak zawieszki pomiędzy oczkiem odznaki a kołodką. Na rewersie odznaczenia (12h) zostało przylutowane dodatkowe zapięcie w celu przymocowania odznaki do munduru. Numer seryjny odznaczenia został naniesiony skośnie na 7h wg wskazówek zegara. Minimalny znany numer odznaczenia – 1, maksymalny – 2350.

Wariant 2 (MK). Wymiary kołodki 32 mm x 21,5 mm. Kołodka została połączona z odznaką za pomocą zawieszki. Na rewersie odznaczenia (12h) zostało przylutowane dodatkowe zapięcie w celu przymocowania odznaki do munduru. Numer seryjny odznaczenia został naniesiony skośnie na 7h wg wskazówek zegara. Minimalny znany numer odznaczenia – 2816, maksymalny – 14642.

Wariant 3 (MK). Brak dodatkowego zapięcia na rewersie odznaczenia. Minimalny znany numer – 12655, maksymalny – 32653.

Wariant 1 (MM). Dwie gwiazdy odznaczenia są połączone pomiędzy sobą za pomocą trzech nitów na 12h, 5h i 7h wg wskazówek zegara. Numer seryjny został wybity po prawej stronie rewersu, na 3h. Minimalny znany numer odznaczenia – 3702, maksymalny – 3968.

Wariant 2 (MM). Brak nitów mocujących pomiędzy gwiazdami, które zostały połączone pomiędzy sobą za pomocą lutowania. Numer seryjny został wybity po prawej stronie rewersu, na 3h lub 5h. Minimalny znany numer odznaczenia – 3722, maksymalny – 7073.

**Wariant 3 (MM). Numer seryjny został naniesiony poziomo, na 6h.
Odznaczenia były produkowane w diapazonie 35001 – 35712.**

Wariant 4 (MM). Gwintowana śruba na kołodce została wykonana z brązu. Numer seryjny odznaczenia jest naniesiony skośnie na 5h. Minimalny znany numer – 60002, maksymalny – 61414.

Typ 2. Odznaczenie na gwintowanej śrubie.

Z dniem 19 czerwca 1943 roku order Wojny Ojczyźnianej II st. zaczął być produkowany bez zawieszki oraz z gwintowaną śrubą na rewersie.

Całość orderu powstała z połączenia dwóch osobnych części. Dwie gwiazdy (emaliowana na czerwono i promienista) zostały połączone w jedną podstawową część. Drugą część stanowią złote nakładane sierp i młot. Trzecią częścią można nazwać okrągłą nakrętkę o średnicy 33 mm, na której nie ma wybitego napisu. Sierp i młot są przymocowane za pomocą dwóch nitów obok centralnej śruby gwintowanej, na 2h i 5h.

Ordery Wojny Ojczyźnianej II st. były produkowane w bardzo dużej ilości w trzech Mennicach oraz jednym zakładzie produkcyjnym. Dlatego klasyfikacja jest bardzo utrudniona.

Produkcja Mennicy w Krasnokamsku (MK).

Produkcowanie orderów Wojny Ojczyźnianej II st. w Krasnokamsku rozpoczęło się latem 1943 roku i było kontynuowane do końca wojny. W okresie powojennym okresowo odznaczenia również były produkowane mniejszymi nakładami.

Wariant 1. Napis „МОЩНЫЙ ДВОР” został wybity powyżej śruby gwintowanej (12h wg wskazówek zegara). Praktycznie wszystkie egzemplarze odznaczeń tego wariantu mają na rewersie bardziej lub mniej wyrazisty kontrrelief w postaci pięcioramiennej gwiazdy.

Rodzaj 1. Numer seryjny odznaczenia został wybity ręcznie na 7h wg wskazówek zegara. Order bardzo rzadki.

Rodzaj 2. Numer seryjny został wybity ręcznie na 6h. Minimalny znany numer odznaczenia – 32730, maksymalny – 36237.

Wariant 2. Napis „МОЧЕТНЫЙ ДВОР” został umieszczony pod gwintowaną śrubą. Słowo „МОЧЕТНЫЙ” jest wygięte łukiem do góry lub do dołu.

**Pierwsza seria
numerów:
34787 – 71998.**

**Druga seria
numerów:
76677 – 99999.**

**Trzecia seria
numerów:
135146 – 169988.**

**Czwarta seria
numerów:
200030 – 246208.**

Wariant 3. W odróżnieniu od wariantu 2 oba słowa w napisie „МОЧЕТНЫЙ ДВОР” są proste, bez wygięć.

**Pierwsza seria
numerów: 236058
– 250242.**

**Druga seria
numerów
(listopad 1944 r. –
styczeń 1945 r.):
340505 – 402434.**

**Trzecia seria
numerów (marzec
1945 r.):
482535 – 579980.**

**Czwarta seria
numerów
(czerwiec –
sierpień 1945 r.):
680060 – 877390.**

Produkcja Mennicy Moskiewskiej (MM).

Ordery Wojny Ojczyźnianej II st. były produkowane w Moskwie od grudnia 1943 roku do końca wojny. Pod koniec lat 50-ch produkcja odznaczeń rozpoczęła się ponownie i była kontynuowana w ciągu lat 60-ch.

Wariant 1. Odznaczenia były produkowane w grudniu 1943 roku. Charakterystyczną cechą jest brak napisu „МОДЕЛЬНЫЙ ДВОР” na rewersie. Minimalny znany numer – 72013, maksymalny – 74417.

Wariant 2. Odznaczenia były produkowane w pierwszej połowie 1944 roku. Charakterystyczną cechą orderów tego wariantu była obecność okrągłego rowka o szerokości 4 mm na rewersie. Wewnętrzna granica rowka znajduje się 6 mm od gwintowanej śruby. Brak napisu „МОНЕТНЫЙ ДВОР” na rewersie.

**Pierwsza seria numerów (styczeń-marzec 1944 roku):
74621 – 76500.**

**Druga seria numerów (kwiecień – czerwiec 1944 roku):
170052 – 180451.**

Wariant 3. Produkcję orderów Wojny Ojczyźnianej II st. odnowiono dopiero w 1959 roku. Typową cechą odznaczeń tego wariantu była obecność okrągłego wgłębienia na rewersie. Dwuwersowy napis „МОЕТНЫЙ ДВОР” został umieszczony powyżej śruby gwintowanej.

Rodzaj 1. Okrągłe wgłębienie ma średnice 24 mm i głębokość około 2 mm. Minimalny znany numer – 927525, minimalny – 929162.

Rodzaj 2. Okrągłe wgłębienie ma średnice 22-23 mm i jest płytsze. Minimalny znany numer – 928617, minimalny – 929391.

Wariant 4. Produkcja orderów trwała od 1966 roku do 1969 roku. Na rewersie widnieć okrągłe wgłębienie prawidłowej formy o średnicy 22 – 24 mm i głębokości 01 – 0,5 mm. Dwuwersowy napis „МОНЕТНЫЙ ДВОР” został umieszczony poniżej śruby gwintowanej, na 6h wg wskazówek zegara.

Rodzaj 1. Numer seryjny został wybitý ręcznie. Minimalny znany numer – 929542, maksymalny – 934498.

Rodzaj 2. Numer seryjny został naniesiony wiertarką. Minimalny znany numer – 934542, maksymalny – 985633.

Produkcja Moskiewskiego Zakładu „PlatinaPribor”.

W 1944 roku rozpoczęła się produkcja orderów Wojny Ojczyźnianej II st. w zakładzie produkcyjnym „PlatinaPribor” w Moskwie. Numer seryjny odznaczeń został naniesiony ręcznie bardzo niedbale. Powierzchnia rewersu jest gładka, niepofałdowana. Grubość orderu i jego masa jest większa.

Rodzaj 1. Brak napisu „МОЧЕТНЫЙ ДВОР” na rewersie. Minimalny znany numer odznaczenia – 180565, maksymalny – 182815.

Rodzaj 2. Dwuwersowy napis „МОИЕТНЫЙ ДВОР” został wybity niewielkimi równymi literami. Są znane dwie serie odznaczeń: 190216 – 199935 i 660003 – 667282.

Poniżej jest przedstawiony charakterystyczny kształt sierpa i młota orderów, wyprodukowanych na zakładzie „PlatynaPribor” (po lewej stronie), który odróżnia te odznaczenia.

Produkcja Mennicy Leningradzkiej.

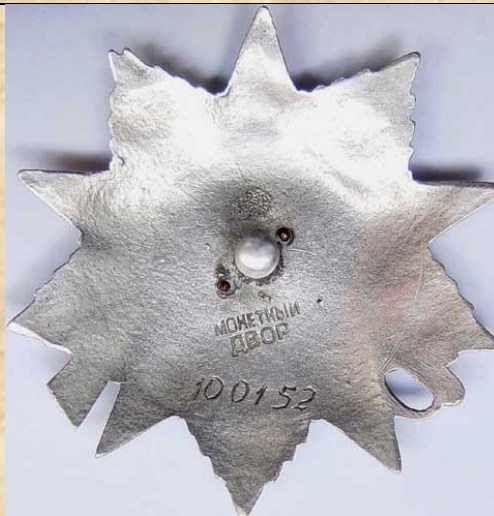
Pierwsze ordery Wojny Ojczyźnianej II st. zostały wyprodukowane w drugiej połowie 1944 roku.

Wariant 1. Rewers odznaczenia ma charakterystyczne mniejsze lub większe wgłębienie.

Rodzaj 1. Dwuwersowy napis „МОНЕТНЫЙ ДВОР” został wybity stemplem. Wysokość liter w obu wersach praktycznie jednakowa. Numer seryjny był наносzony ręcznie, pod stemplem Mennicy. Są znane trzy serie odznaczeń: 100354 – 134917, 250691 – 340428, 402707 – 482495.

Rodzaj 2. W napisie „МОНЕТНЫЙ ДВОР” słowo „ДВОР” jest zdecydowanie wyższe i szersze. Takie odznaczenia są bardzo rzadkie.

Rodzaj 3. W tym rodzaju orderów napis „МОНЕТНЫЙ ДВОР” albo nie jest widoczny (100001 - 316098), albo został naniesiony ręcznie (302663 - 470510).

Wariant 2. Rewers tego wariantu orderów praktycznie taki sam, jak u odznaczeń wariantu 2 Mennicy Moskiewskiej. Jest to klasyczny okrągły rowek. Minimalny znany numer – 110071, maksymalny – 308963.

Wariant 3. Charakterystyczną cechą odznaczeń jest obecność na rewersie okrągłego wgłębienia prawidłowej formy o średnicy około 22 mm, lekko przesuniętego od centrum odznaczenia. Dwuwersowy napis „МОДЕЛЬНЫЙ ДВОР” został umieszczony poniżej śruby gwintowanej. Minimalny znany numer – 117888, maksymalny – 133604.

Wariant 4. Ordery były produkowane w marcu 1945 roku. Charakterystyczną cechą odznaczeń tego wariantu jest nieco większy centralny medalion oraz mniejsze promienie emaliowanej na czerwono gwiazdy. Są znane dwie serie odznaczeń: 479987 – 482172 i 580061 – 617896.

Wariant 5. Ordery były produkowane na przestrzeni lat 50-ch. Rewers u wszystkich odznaczeń jest płaski. Dwuwersowy napis „МОНЕТНЫЙ ДВОР” został wybity małymi literami. Numer seryjny odznaczenia może być bez kreski (877526 - 919315) i z kreską (917212 - 927442).

Typ 3. Jubileuszowy wariant z 1985 roku.

Ten typ orderu Wojny Ojczyźnianej II st. jest jednoczęściowy i został wykonany w całości ze srebra. Poszczególne obszary odznaczenia są pozłacane (sierp i młot) lub emaliowane na czerwono. Na gładkim rewersie został wybity dwuwiersowy napis „МОНЕТНЫЙ ДВОР” wypukłymi literami. Numer seryjny odznaczenia został naniesiony wiertarką, pod numerem znajduje się cienka wypukła kreska. Minimalny znany numer odznaczenia – 986253, maksymalny - 6716384.

Po zgubieniu orderu zwykle nie wydaje się nagrody ponownie. Wyjątkiem jest utrata odznaczenia w bitwie, lub w wyniku klęski żywiołowej. W takich przypadkach wydawany jest duplikat orderu z wybitą literą „Д” na rewersie.

Na rynku kolekcjonerskim bardzo często można spotkać podróbki orderu Wojny Ojczyźnianej. Jakość ww. podróbek bardzo się różni, często wskazana konsultacja doświadczonego specjalisty (www.czasybohaterow.pl) w celu określenia autentyczności odznaczenia. Poniżej kilka przykładów kopii orderu Wojny Ojczyźnianej obu stopni.

